

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးမေတ္တာစာများလာဒေသအသွင်ကွဲစကားများ လေ့လာချက်

နိဒါန်း

စာတမ်းအကျဉ်း

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာများသည် ၅၂၈ သွယ် မေတ္တာကို အခြေခံ၍ မိဘနှင့်သား သမီး၊ ဆရာနှင့်တပည့် ဆုံးမဩဝါဒပေး စာများကို မေတ္တာရှေ့ထား၍ ရေးသားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာများသည် အညာဒေသနှင့် အောက်ပြည် အောက်ရွာကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားသော မေတ္တာစာများဖြစ်၍ အညာဒေသတွင် သားနှုန်းသောဒေသ အသွင်ကွဲစကားများကို တွေ့ရသည်။ ထိုအသုံးများမှ ဘာသာ စကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဆက်သယ်မှုအမြင်ဆိုင်ရာ အသိအမြင်နှင့် မြန်မာ ဘာသာစကား၏ သဘောသဘာဝကိုလည်း သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

သော့ချက်စကားလုံး။ မေတ္တာစာ၊ အသွင်ကွဲ၊ ဘာသာစကား၊ ဒေသအသွင်ကွဲစကား၊ အညာဒေသအသုံး၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်း။

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာများလာ ဒေသအသွင်ကွဲစကားများကို လေ့လာ တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ အသွင်ကွဲစကားများကို လေ့လာခြင်းသည် လူမှုဘာသာဗေဒ နယ်ပယ်ခွဲ တစ်ခုကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ လူမှုဘာသာဗေဒဟူသည် ဘာသာစကားနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဆက်စပ်လေ့လာသော ပညာရပ်ဖြစ်သည်။ လူမှုဘာသာဗေဒ၏ သဘောတရား နှင့် နည်းနာများကို အသုံးပြု၍ ဒေသအသွင်ကွဲစကားများကို တင်ပြထားပါသည်။ ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာများလာ ဒေသအသွင်ကွဲစကားများကို လေ့လာခြင်းသည် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း ကြားရှိ ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်သော ချိတ်ဆက်မှုများကို ခိုင်မာစွာ ဖော်ထုတ်နိုင်ကြောင်း လေ့လာ တင်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ မေတ္တာစာဟူသည်

မေတာစာဟူသည် ငါးရာနှစ်ဆယ့်ရှစ်သွယ်သော မေတ္တာကို အခြေခံ၍ ရေးသောစာ (မေတ္တာ ကိုခံယူသောစာ၊ မေတ္တာရပ်ခံသောစာ) ဖြစ်သည်။ မြန်မာအဘိဓာန်တွင်မူ-

“မေတ္တာကို အခြေပြု၍ ရေးသားပေးပို့သောစာ”^၁

ဟုဖွင့်ဆိုပါသည်။

၅၂၈ သွယ်သော မေတ္တာကိုအခြေခံ၍ မိဘနှင့်သားသမီး၊ ဆရာနှင့်တပည့် ဆုံးမဩဝါဒပေးစာ၊ အပြစ်မှကင်းစေရန် သက်ဆိုင်ရာသို့ မေတ္တာရပ်ခံစာ၊ အမျိုးလေးပါးကိုဆုံးမ မေတ္တာရပ်ခံစာတို့ကို မေတ္တာစာဟုခေါ်ပါသည်။

မေတ္တာစာဆိုသည်မှာ မိဘများက အဝေးရောက်သားသမီးများထံသို့လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တစ် ဦးဦးက ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများ ထံသို့လည်းကောင်း၊ ရဟန်းတော်များက ဘုရင်မင်းမြတ်ထံသို့

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၂၇၉။

လည်းကောင်း သိစေလိုသော အကြောင်းအရာတို့ကို “မေတ္တာတရား” ရှေ့ဝယ်ထား၍ ပေးပို့သောစာ မျိုးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာတွင်-

“မာတာမိခင်၊ သားရွှေစင်ကို၊ မမြင်ရတာ၊ ကြာကြီးကြာ၍”^၁

ဟုမေတ္တာထား ရေးဖွဲ့သည်ကိုတွေ့ရပေသည်။ ထို့ကြောင့်သိစေလိုသော အရေးအရာ အချက်အလက် တို့ အများအပြားပါဝင်နေစေကာမူ မေတ္တာတရား ရှေ့သွားပြုထားသဖြင့် ယင်းစာကို မေတ္တာစာဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပေသည်။

၂။ လူမှုဘာသာဗေဒ ဖွင့်ဆိုချက်

လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာဗေဒပင်စည်မှ ဖြာထွက်လာသော အကိုင်းအခက်ဖြစ်သည်။ လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို တွဲ၍လေ့လာသည်။ မည်သူကမည်သူ့ကို မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မည်သို့မည်ပုံပြောဆိုသည်ဟူသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဘာသာစကား ကို မည်ကဲ့သို့ ဆက်သွယ်အသုံးပြုသည်ကို လေ့လာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကား အသွင်ကွဲ အမျိုးမျိုးကို ကွဲပြားစွာ အသုံးပြုပုံများကို လေ့လာသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း အတွင်း ဘာသာစကားကို မည်သို့အသုံးပြုနေပုံကို လေ့လာသည့် ပညာရပ်လည်းဖြစ်သည်။

“ဘာသာစကားသည် လူ့ကြွေးမုံပြင် တစ်ချပ်ဖြစ်ပြီး ဘာသာစကားတွင် အရေးကြီးသော လူမှုဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများ ကွဲပြားခြားနားမှုများထင်ဟပ် လျက်ရှိသည်။ ဘာသာစကားတွင် ပြောသူ၏ လူမှုရေးပုဂ္ဂိုလ်ရေးနောက်ခံ အချက်အလက်များကို ဖော်ညွှန်းနေသည်။ ဘာသာစကား အသုံးပြုသူ၏ လူမှုအလွှာ၊ အဆင့်အတန်းဇာတိ၊ လိင်၊ အသက်အုပ်စု စသည့်လူမှုရေး အချက်အလက်များကို ညွှန်ပြနေသည်။ ထို့ကြောင့် လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ဆက်စပ်မှုများကို စူးစမ်းရှာဖွေ လေ့လာသည့် ပညာရပ်ဖြစ်သည်။”^၂

ထို့ကြောင့် လူမှုဘာသာဗေဒသည် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ အဆက်အစပ် များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြစ်ရာ၊ အလေ့လာခံ ဘာသာစကားတွင် ပြောဆိုနေကြသော ပြောသူနှင့်နာသူ တို့၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမှုအကျင့်ဆိုင်ရာ၊ လူမှုဆက်ဆံရေး အခြေအနေကို ဖော်ထုတ်ခြင်းပင်ဖြစ် သည်။ ပါဝင်ပြောဆိုသူတို့၏အပြောစကားများနောက်တွင်ရှိသော အနက်အဓိပ္ပာယ်များကိုဖော်ထုတ်၍ ဆက်စပ်လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ ၁။ လူမှုဘာသာဗေဒ သဘောတရားများ

ကွဲပြားသော လူမှုအစုများသည် ဘာသာစကားကို ကွဲပြားသောနည်းလမ်းများဖြင့် အသုံးပြု လေ့ရှိကြသည်။ တဖန် လူတိုင်းလူတိုင်းသည် ကွဲပြားသည့်လူမှုအခြေအနေ အမျိုးမျိုးတွင် ဘာသာ စကားကို ကွဲပြားစွာအသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။ ဥပမာ ဆရာဝန်လောကတွင် ပြောသောစကားနှင့် ပွဲစားလောကတွင် ပြောသောစကားတို့မှာ ကွဲပြားမှုရှိသကဲ့သို့ သူငယ်ချင်းအချင်းချင်း ပြောသောစကားနှင့် စာသင်ခန်းတွင် ဆရာနှင့် ပြောသောစကားတို့မှာ ကွဲပြားမှုရှိသည်။

လူမှုဘာသာဗေဒတွင် ဘာသာစကားကို လေ့လာရာ၌ လူမှုအစုများ၏ ဘာသာဗေဒဆိုင်ရာ လက္ခဏာ၊ ဘာသာစကားများအပေါ်ထားရှိသည့် လူမှုသဘောထား၊ ဘာသာစကားအသွင်ကွဲများနှင့် အဆင့်များ၊ဘာသာစကား၏ အသံစည်းမျဉ်းများ၊ လူမှုတာဝန်၊လူမှုအဆက်အစပ်အရအသုံးဆီလျော်မှု ရှိမရှိဟူသော အချက်များစသည်တို့ အပေါ်တွင် ရှုမြင်သုံးသပ်လေ့လာသည်။

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ၁၉၉၂၊ ၄။
^၂ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၂၃။

“လူမှုဘာသာဗေဒ ရှုထောင့်မှ ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ အဆက်အစပ်ကို လေ့လာရာတွင် စကားအပြုအမူ၏ လူမှုအတိုင်းအဆပမာဏကို ချင့်တွက်လေ့လာသည်။ ထိုသို့ ချင့်တွက်လေ့လာရာတွင် ဘာသာဗေဒဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းမှုများနှင့် လူမှုယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းမှုများအတွင်း အတုံ့အပြန်အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အပေါ်တွင်လည်းကောင်း ဘာသာစကား လေ့လာမှုသည်တစ်သီးတစ်ခြားတည်းမဟုတ်၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟူသော အချက်ပေါ်တွင်လည်းကောင်း အခြေခံသည်။”

လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တူညီသောစကားကို နားလည်အသုံးပြုနိုင်သည့် အစုအဖွဲ့ကို စကားတူစု ဟုခေါ်သည်။ စကားတူစုတွင် ပါဝင်သူများသည် ထိုအစုတွင် အသုံးပြုသည့်စကားနှင့် ပတ်သက်၍ သဒ္ဒါ၊ ဝါကျ၊ ဝေါဟာရနှင့် အသုံးဆိုင်ရာ၊ စည်းမျဉ်းများ၊ စည်းကမ်းများကို ကျွမ်းကျင်သည်။ ထိုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်း အားလုံးကိုသိ၍ ယင်းနှင့်အညီ ပြောဆိုနိုင်သည်။ တစ်ဖန် ပရိတ်သတ်အနေ ဖြင့်လည်း နားလည်နိုင်သည်။ ထိုအစုအတွင်းရှိ သူများသည် ပြောသူကပြောသည်ကို အနက်ကောက် နိုင်ရန်၊ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ရန် တတ်မြောက်ပြီးဖြစ်နေရသည်။

စကားတူစုတွင် အသုံးပြုသည့်စကားသည် ဘာသာစကား၏ အသွင်ကွဲတစ်ခုဖြစ်သည်။ နယ်ပယ်တစ်ခုတွင် အများအသုံးပြုသည့် ဘာသာစကားအသွင်ကွဲ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ စကားတူစုသည် ဘာသာတူစု၏ အဝန်းအဝိုင်းအတွင်းတည်ရှိသည်။

လူမှုဘာသာဗေဒကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ရာတွင် လူမှုဘာသာဗေဒသည် လူမှုဆိုင်ရာအသုံးများ ကိုလေ့လာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

စကားတူစု၏အရေးကြီးသော သွင်ပြင်လက္ခဏာများမှာ ၎င်းအစုဝင်များသည် သီးခြားဘာသာ စကားတစ်ခု သို့မဟုတ်ဘာသာစကား အသွင်ကွဲတစ်ခုကို မျှဝေအသုံးပြုနိုင်သကဲ့သို့၊ ၎င်းတို့၏ ဘာသာစကားအသုံးအတွက် နှုန်းစံများသို့မဟုတ် စည်းကမ်းများကိုလည်း မျှဝေအသုံးပြုနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကွဲပြားသောလူမှုအစုများသည် ဘာသာစကားကို ကွဲပြားစွာအသုံးပြုသည့်အတွက် ဘာသာ စကားသည် ပြောသူ၏သွင်ပြင်လက္ခဏာနှင့် မညီသည့်အစုဝင်ဖြစ်ကြောင်းကို ဖော်ညွှန်းသည့်အရေး ပါမူတစ်ရပ်ဖြစ်လာသည်။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်က စကားပြောဆိုကြည့်သည့်အခါ ထိုသူသည် မညီသည့်အစုမှဖြစ်ကြောင်း၊ မညီသည့်ဒေသမှလာကြောင်း သဲလွန်စရနိုင်သည်။

သို့ဖြစ်၍လူမှုဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှ ဘာသာစကားကိုလေ့လာသောအခါ လူမှုအဆောက်အအုံ အပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသလို ဘာသာဗေဒအဆောက်အအုံကလည်း လူမှုအဆောက်အအုံအပေါ် အပြန်အလှန် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိကြောင်း သိမြင်နိုင်ပေသည်။

၃။ ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးနှင့် မေတ္တာစာများမိတ်ဆက်

စာဆိုကြည့်ကန်(ကျည်းကန်)ရှင်ကြီးအမည်ဖြင့် ထင်ရှားကျော်ကြားသော သာမဏေပုဂ္ဂိုလ် ရှင်နန္ဒဓဇကို သက္ကရာဇ် ၁၁၁၉ခုနှစ်တွင် ပခုက္ကူခရိုင်၊ မြိုင်မြို့နယ်၊ မြိုင်မြို့၏မြောက်ဘက် လယ်တော ဆယ်ရွာအပါအဝင် ကျည်းကန်ရွာတွင်ဖွားမြင်သည်။ ငယ်မည်မှာ မောင်နုဖြစ်သည်။ ကြည့်ကန်(ကျည်းကန်)ရွာတွင် ဖွားမြင်သည်ကိုအစွဲပြု၍ ကြည့်ကန်(ကျည်းကန်) ရှင်ကြီးဟူသော အမည်ဖြင့်ထင်ရှားသည်။

“မုံရွေးဆရာတော်မေးသည့် ခက်ခဲနက်နဲသောပြဿနာ ၅၅ ချက်ကိုဖြေဆို ပြန်ကြားရာ မုံရွေးအမေး၊ ကျည်းကန်အဖြေဟု ထင်ရှားသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၈ ခုနှစ်တွင်

^၀ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၂၀။

“စွယ်စုံကျော်ထင်” အမည်ရှိသော သတ်ပုံအမေးပုစ္ဆာကျမ်းကြီး ကိုရေးဖွဲ့ပြုစုသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၆၉ခုတွင် “သတ္တဝါဒီဆယ်လွန်းတင် ဂါထာကျမ်း” ကိုရေးသား ပြန်သည်။ “မကာရန္တဗေဒင်တွက်ရိုးလင်္ကာ” ကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုကျမ်းများမှ တစ်ပါးအရပ်ရပ်မေတ္တာစာ၊ ပဏာမပတ္တနာ အစရှိသည်တို့ကိုရေးသားခဲ့သည်။ အသက် ၅၃ နှစ် တွင်ပျံလွန်သည်။”^၁

မေတ္တာစာဟူသည် ငါးရာနှစ်ဆက်ရှစ်သွယ်သော မေတ္တာကိုအရင်းခံ၍ ရေးသားသောစာ (မေတ္တာခံယူသောစာ၊ မေတ္တာရပ်ခံသောစာ)ဖြစ်ပါသည်။ အင်းဝခေတ် ပထမမင်းခေါင်ကြီးလက်ထက် တွင် စကြိုသူမြတ်က မွန်ဘုရင်ရာဇဓိရာဇ်ထံ မေတ္တာရပ်ခံသောစာသည် အဟောင်းဆုံးမေတ္တာစာဖြစ် သည်ဟု ပညာရှင်တို့ကမှတ်ယူခဲ့ပါသည်။

မေတ္တာစာနယ်ပယ်သည် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ကျယ်ပြန့်လာပါသည်။ ဤသို့ဖြင့်ဆရာနှင့် တပည့်၊ သားနှင့်အမိ၊ ရဟန်းဒကာ၊ မိတ်ဆွေအချင်းချင်း ငါးရာနှစ်ဆယ့်ရှစ်သွယ်သော မေတ္တာကို အရင်းခံကာ မေတ္တာစာများရေးကြသည့်အတွက် မေတ္တာစာနယ်ပယ်သည် ကျယ်သည်ထက်ကျယ်ဝန်း လာသည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးခေတ် ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်က အထက်မြန်မာပြည်တွင် မိုးခေါင်ရေ ရှားသည်။ ထို့ကြောင့်အရွယ်ကောင်းယောက်ျားတို့သည် မိဘ၊သားမယားတို့ကိုပစ်ကာ အောက်အရပ် သို့စီးပွားအရှာထွက်ကြသည်။ ထိုအခါ ဒုက္ခအဖုံဖုံကြုံကြရသည်။ နှစ်လရှည်ကြာသည့်တိုင် လူလည်း မလာ၊ စာလည်းမရောက်ဖြစ်သောကြောင့် မိဘ၊ဇနီးတို့ သားခင်ပွန်းများကို အမြန်လာစေချင်ကြ သည်။ ထို့ကြောင့်ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးက မေတ္တာစာများကိုရေးပေးရသည်။

၄။ ဘာသာစကား၏အသွင်ကွဲများ

စကားတူစုတစ်ခု သို့မဟုတ် ပြောသူအုပ်စုတစ်ခုခု၏ ဘာသာစကား သို့မဟုတ် ဘာသာ စကားပုံသဏ္ဍာန်တို့ကို စကားအသွင်ကွဲဟုခေါ်သည်။

“ဘာသာစကား တစ်မျိုးတည်းကို သုံးစွဲသည့် ဘာသာတူစုအတွင်း၌ ဘာသာစကား အသွင်ကွဲများရှိသည်။ ထိုသို့ကွဲပြားခြင်းသည် ဘာသာစကားသုံးစွဲသူ၏ ဒေသအလိုက် သော်လည်းကောင်း၊ အသက်အရွယ်အလိုက်သော် လည်းကောင်း၊ လူမှုရေးအခြေအနေ အလိုက် သော်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းအလိုက် သော်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထဘာသာစကား၏ အသွင်ကွဲကို ဒေသီယဟုလည်း ခေါ်သည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ဒေသီယဟူသည် ဘာသာစကားတစ်ခု၏ အသွင်ကွဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။”^၂

ဟု ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦးက ဆိုထားပါသည်။

စကားအသွင်ကွဲကို အခြေခံအားဖြင့် အမျိုးအစား(၄)မျိုးခွဲနိုင်သည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (၁) ဒေသဆိုင်ရာစကား အသွင်ကွဲများ
- (၂) လူမှုဆိုင်ရာစကားအသွင်ကွဲများ
- (၃) အချိန်ကာလဆိုင်ရာစကားအသွင်ကွဲများ
- (၄) ပုဂ္ဂလဆိုင်ရာစကားအသွင်ကွဲများ

ဟူ၍ လေ့လာနိုင်သည်။

^၁ ခင်မင်၊ မောင်(နေဖြူ)၊ ၂၀၀၂၊ ၁၈၂-၁၈၃။
^၂ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၃၄။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးမေတ္တာစာများတွင် နေရာဒေသကွာခြားမှုကြောင့် ပြောင်းလဲကွဲပြားသွားသော ဘာသာစကားတစ်ခု၏ အသွင်ကွဲကို ဒေသအသွင်ကွဲစကားများ အဖြစ်တွေ့ရသည်။

၄.၁။ ဒေသဆိုင်ရာအသွင်ကွဲစကား

နေရာဒေသကွာခြားမှုကြောင့် ပြောင်းလဲကွဲပြားသွားသော ဘာသာစကားတစ်ခု၏ အသွင်ကွဲကို ဒေသအသွင်ကွဲဟုခေါ်သည်။ ဒေသအသွင်ကွဲ စကားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ဒေသဆိုင်ရာ အလှမ်းကွာမှုနှင့် အတားအဆီးများကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားတစ်မျိုး တည်းကိုပြောဆို အသုံးပြုကြသည့် လူအုပ်စုများသည် နေထိုင်ရာဒေသဝေးကွာသွားလျှင် သော်လည်းကောင်း၊ ဒေသတစ်ခုတည်းမှာပင် တောတောင်မြစ်ချောင်းများ ဆီးတားထားလျှင် သော်လည်းကောင်း ဒေသအသွင်ကွဲများဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဒေသအသွင်ကွဲများတွင် ဒေသဆိုင်ရာအသွင်ပြင်လက္ခဏာများ ထင်ဟပ်လေ့ရှိသည်။

မြန်မာဘာသာစကားတွင်နေထိုင်ရာဒေသအလိုက် ကွဲပြားသော ဒေသအသွင်ကွဲစကားများစွာရှိသည်။ အညာဒေသအသွင်ကွဲ၊ မော်လမြိုင်ဒေသအသွင်ကွဲ၊ ရခိုင်ဒေသအသွင်ကွဲ၊ မြိတ်ဒေသအသွင်ကွဲ၊ ထားဝယ်ဒေသအသွင်ကွဲ၊ အင်းလေးဒေသအသွင်ကွဲ၊ တောင်ရိုးဒေသအသွင်ကွဲ၊ ဓနုဒေသအသွင်ကွဲ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာများတွင် အညာဒေသအသွင်ကွဲများကို တွေ့နိုင်သည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးသည်မဠိရွာဆုတောင်းပြည့်ဘုရား၊ ဆုတောင်းမေတ္တာစာတွင် မဠိရွာ၏ သာယာပုံ၊ မဠိရွာဆုတောင်းပြည့်ဘုရား၏ တင့်တယ်သပ္ပာယ်ပုံကို သရုပ်ဖော်ထားရာ၌-

“မြေဆီဩဇာရသာရုံးအောင်၊ သလ္လာဝတီတို့ဖုံးလို့၊ ဥယျာဉ်ပန်းမာလ်လို့ ရာသုံးဖို့”

ဟူသောအဖွဲ့တွင် သလ္လာဝတီ(ချင်းတွင်း) မြစ်ရေသည် တသွင်သွင်စီးဆင်း၍ မဠိရွာ၏ ဥယျာဉ်ခြံမြေများအတွက် လိုသလိုသုံးရကြောင်းကို ဖွဲ့ဆိုသည်။ ဤတွင် “တတို့တို့” ဟူသော စကားသည် တတွေတွေ၊ တသွင်သွင်၊ အဆက်မပြတ်၊ အစဉ်မပြတ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည့် အညာဒေသတွင်သုံးသည့် ဒေသိယအသွင်ကွဲစကားကို ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး သုံးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးသည် အဓိက သားမောင်ရွှေအောင်ထံပေး မေတ္တာစာတွင်မိခင် အထပ်ထပ် မှာကြားသမျှ စကားများကိုအားလုံးနဲ့ စပ်အောင် စံစမ်းလိုက်နာရန် ဆုံးမရာတွင်

“အတည်တည်မှာထား၊ သည်စကားရပ်များကို စရနည်လျက်”^၁

ဟူ၍တွေ့ရသည်။ ဤတွင်အကုန်အစပ် နဲ့စပ်ဟုမသုံးဘဲ အညာဒေသသုံး “စရနည်”ဟူသော အသွင်ကွဲစကားကို သုံးထားကြောင်းတွေ့ရသည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးသည် လင်းဆွဲရွာနေ ငွေရှာမောင်ကြော့က အိမ်နေဇနီးထံသို့ပေး မေတ္တာစာတွင် မောင်ကြော့တို့အညာဒေသတွင် မိုးကမမှန်၊ ရာသီဥတုဖောက်ပြန်၍ စိုက်ပျိုးရေးအဆင်မပြေသောကြောင့် မောင်ကြော့သည် အောက်အရပ်သို့သွားကာ လွှဲဆွဲ၍အသက်မွေးရပါသည်။ လွှဲဆွဲရာတွင် အနံငယ်ခပ်ကြမ်းကြမ်း ချည်ပုဆိုးကိုဝတ်ဆင်၍ ခါးတောင်းကျိုက်ကာ လွှဲဆွဲရပေကို

“နံငယ်ပုဆိုးကို၊ ဒေါင်းသိုးကြီးပင့်၍၊ မြင့်လှသည့် လွှဲစင်မှာ”^၂

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ၁၉၉၂၊ ၂။
^၂ မြန်မာစာဌာန၊ ၁၉၉၂၊ ၆။
^၃ -ယင်း-၊ ၂၁။

ဟုဖွဲ့ဆိုသည်။ ဤအဖွဲ့၌ပုဆိုးကို တိုတိုပင့်မ၍ ခါးတောင်းကျိုက်သည်ဟုမဆိုဘဲ “ဒေါင်းသိုးကြီးပင့်” ဟူသော အညာဒေသအသွင်ကွဲစကားဖြင့် သုံးထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးသည် ဤမေတ္တာစာတွင်ပင် မောင်ကြောသည် လွှဲဆွခရသည့်ငွေနည်း သော်လည်းစိတ်အားမငယ်ဘဲ ရှေ့လာမည့်နှစ်တွင် တိုင်းပြည်အခြေအနေတိုးတက် သာယာမည့်အရေး လုပ်အားခ တိုးရရေးတို့ကိုမျှော်ကိုး၍ အမြဲကြိုးစားကာငွေရှာနေသည်ကို

“ချွေးတနဲ့နဲ့၊ ကျွန်းတုန်းခွဲ၍၊ ဟဲ့ယောက်ျားသား၊ ငါတကားဟု၊ ကြိုးစား၍သာ၊
ငွေကိုရှာ၍တစေ၊ နေပါသည့်အကြောင်းနှင့်”^၁

ဟုဆိုရာတွင် အမြဲဟုမသုံးဘဲ ပေါရာဏစကားဖြစ်သော “တစေ” ကို အညာဒေသသုံးအသွင်ကွဲ စကားအဖြစ် သုံးထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးသည် ရန်ကုန်မြို့နေ မောင်သာရက ဦးမွှေးစသော အိမ်နေသူများထံပေး မေတ္တာစာတွင် မောင်သာရက မိမိစီးပွားရာ၌အမြတ်ငွေများ ရှိရင်းထက်တစ်ဆတိုး၍ အမြတ်ငွေ အမြောက်အများရပြီး နေနီးကိုရွှေလက်ကောက်၊ ရွှေခြေကျင်းများနှင့် တဝင်းဝင်းတပြောင်ပြောင် နေအောင် ဆင်ထားမည်ဟု အပြောသမားပီပီ ယောက္ခမကိုစည်းရုံးပြောဆိုသည်ကို

“ငွေဝင်ကြေးအိုး၊ ထမ်းပိုးမြတ်တစ်ချိုးစု”^၂

ဟုအမြတ်ငွေတစ်ဆတိုးသည် မြတ်သည်ကို “ထမ်းပိုးမြတ်”သည်ဟူသော ဒေသအသုံးကွဲစကားကို သုံး၍ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ဤမေတ္တာစာ၌ပင် မောင်သာရကမိမိစီးပွားရာ၌ အမြတ်ငွေများ ဆထက်ထမ်းပိုးတိုး၍ထွက်ငွေ မရှိချမ်းသာတော့မည်ဟုပြောဆိုရာတွင်

“နှစ်ထမ်းပိုး၊ သုံးထမ်းပိုးထွက်၊ အဆဆတက်သောကြောင့်၊ ကြေးထွက်သည်
ဟူ၍မထင်မြင်၊ ကြေးဝင်သာမောက်သောကြောင့်”^၃

ဟူသောအဖွဲ့တွင် ပိုက်ဆံ၊ ငွေကို“ကြေး”ဟုသုံးသည့် ဒေသအသုံးကွဲစကားကိုတွေ့နိုင်သည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးသည် မိဘကသားမောင်ကြာရွက်ထံပေး မေတ္တာစာတွင် မြို့ဝန်ကယုံကြည် စိတ်ချ၍ မောင်ကြာရွက်အားရွှေဘိုမြို့ကို လက်ထောက်ကိုယ်ခွဲ အုပ်ချုပ်ရန်ထားခဲ့သည်။ ထိုအခါ မိဘတို့သဘာဝအတိုင်း ဖခင်နှင့်မိခင်က ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်၍ သားဖြစ်သူအား ရရှိသောအခွင့် အရေးကိုအခြေခံ၍ တာဝန်ကိုကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်စေချင်ကြောင်း သားဖြစ်သူကိုအမြဲမကွာ မေတ္တာ သွန်းလောင်းလျက်ရှိကြောင်းကို

“အမိသူကြီးကတော်၊ အဖသူကြီးမင်း၊ ထပ်သွင်းအပ်သောမေတ္တာ၊ မချာမလပ်၊
သွန်းလောင်းအပ်သော၊ သားမောင်ကြာရွက်”^၄

ဟုမေတ္တာစာဖွဲ့ဆိုခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့တွင်အမြဲမကွာ မေတ္တာသွန်းလောင်းလျက်ရှိသည်ကို “မချာ” ဟူသောပေါရာဏစကားကို အညာဒေသတွင် ဆက်လက်သုံးစွဲနေသည့် ဒေသအသွင်ကွဲစကားကို တွေ့ရပါသည်။

^၁ -ယင်း-၊ ၂၂။
^၂ -ယင်း-၊ ၂၉။
^၃ မြန်မာစာဌာန၊ ၁၉၉၂၊ ၂၉။
^၄ -ယင်း-၊ ၄၈။

ဆက်လက်၍ ဤမေတ္တာစာတွင်ပင် မိဘတို့ကသားမောင်ကြာရွက်အား မေတ္တာပို့ဆုံးမရာတွင် မင်း၊ ပညာရှိနှင့် ကျေးဇူးရှင်တို့အဖြစ်ပြုသော်လည်း အလျင်အမြန်ဖွင့်ဟ၍ အပြစ်မဆိုသင့်ကြောင်းကို

“ကြီးစွာကျေးဇူး၊ ရှိဖူးသူအား၊ ပြစ်မှားငြားလည်း၊ လျင်လျားအပြစ်၊ မလှစ်ထည်ရာ”^၁

ဟုဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ဤသို့ဆုံးမရာတွင် “ဖွင့်ဟ”သည်ဟုမသုံးဘဲ “လှစ်”ဟုသုံးထားသည်မှာ အညာဒေသအသွင်ကွဲစကား ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

မောင်ကြာရွက်က အိမ်နေသူထံပေးမေတ္တာစာတွင်လည်း ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးရှင်နန္ဒစ၏ အညာဒေသအသွင်ကွဲစကားများသုံး၍ ရေးသားထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ မောင်ကြာရွက်သည် အိမ်သူအိမ်သားတို့ထံအကြောင်းမကြားဘဲ အောက်အရပ်သို့သွားရသည်မှာ မြို့ဝန်မင်းအာဏာကို မလွန်ဆန်သာ၍အလျင်အမြန် ထွက်သွားခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို

“ဝန်မင်းဘုရားအာဏာ၊ မဆန်သာလျင်လျား၊ ထွက်သွားခဲ့ရချေသည်ဖြစ်၍”^၂

ဟုဖွဲ့ဆိုသည်။ ဤမေတ္တာစာအဖွဲ့တွင် “အလျင်အမြန်”ဟုမသုံးဘဲ “လျင်လျား”ဟူသော ပေါရာဏစကားဖြစ်သည့် အညာဒေသအသွင်ကွဲစကားကို တွေ့ရပါသည်။

“သားကအဖနှင့်ဆွေမျိုးတို့ထံပေးမေတ္တာစာ”တွင် ဖခင်ဆွေမျိုး၊ဘိုးဘွားများအပါအဝင်ဦးလေး၊ ဦးကြီး၊ ကြီးတော်၊ ဒေါ်ကြီး၊ ဒေါ်လေးတို့ကို မှာကြားရာတွင်

“ဖခင်ဆွေမျိုး၊ ဘိုးဘွားညာတိ၊ မိထွေးမိကြီး၊ ဝရီးသားချင်း”^၃

ဟုတွေ့ရသည်။ ဤတွင်အောက်အရပ်တွင် အဒေါ်၊ ဒေါ်ကြီး၊ ကြီးတော် ဟူသော အသုံးကို သုံးသော်လည်း ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးတို့ အညာဒေသတွင်မူ “ဝရီး” ဟူသော အညာဒေသ အသွင်ကွဲစကားကို သုံးကြကြောင်း သိရသည်။

ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးသည် ရပ်ဝေးသို့သွား၍ စီးပွားရှာနေသော သားသမီးများကို မိဘတို့ဓမ္မတာအတိုင်း စတိမချ၍ဆုံးမမေတ္တာစာများကို မိဘတို့ကိုယ်စား ရေးသားပေးသည်။ မေတ္တာစာများတွင် ကာရန်နဘေ လင်္ကာများကိုသုံး၍ ရေးသားထားရာ၌ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် သိလွယ်မြင်လွယ်သော ဥပမာများကိုပြု၍ရေးသားခဲ့သည်။ဤတွင်ကြည့်ကန်ရှင်ကြီးတို့ အညာဒေသတွင်သုံးသည့်အောက်ပြည်အောက်ရွာအသုံးနှင့်မတူသော အညာဒေသအသွင်ကွဲများ ထည့်သွင်းရေးသားခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာများလာ ဒေသအသွင်ကွဲစကားများကို လေ့လာတင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤမေတ္တာစာများကို စကားပုံသဖွယ် လင်္ကာများဖြင့်ဖွဲ့ဆိုထားသောကြောင့် သာယာနာပျော်ဖွယ် လည်းရှိ၏။ ဒေသအသွင်ကွဲစကားများကို လေ့လာရာတွင် အောက်ပြည်အောက်ရပ်တွင် ပြောဆိုသုံးနှုန်းသောစကားများ၊ အညာဒေသတွင် ပြောဆိုသုံးနှုန်းသော စကားများကို လေ့လာပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒေသအသွင်ကွဲ စကားများမှာ ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အသိအမြင်များကို တိုးပွားစေပါသည်။

^၁ -ယင်း-၊ ၅၁။
^၂ -ယင်း-၊ ၅၃။
^၃ -ယင်း-၊ ၅၃။

နိဂုံး

ဒေသအသွင်ကွဲစကားများကြောင့် နေရာဒေသအသုံးများကို သိရပါသည်။ ဒေသအလိုက် ပြောဆိုသုံးနှုန်းသော စကားများကွဲပြားလျက်ရှိသည့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အသိအမြင်ရရှိပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာခြင်းအတွက် ဘာသာစကားအသွင်ကွဲများကို ပိုမိုနားလည်သိရှိနိုင်ရုံမက မြန်မာဘာသာ စကား၏သဘောသဘာဝကိုလည်း အသွင်ကွဲစကားများက အထောက်အကူ ပြုလိမ့်မည်ဟု တင်ပြရင်း နိဂုံးချုပ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်(ခနုဖြူ) (တည်းဖြတ်ဖြည့်စွက်သူ)။ (၂၀၀၂)။ *စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ*။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်ပုံနှိပ်တိုက်။
မြန်မာစာဌာန။ (၁၉၉၂)။ *ကြည့်ကန်ရင်ကြီးမေတ္တာစာ*။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။
မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ *မြန်မာအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေး။
အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၃)။ *လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်*။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။